

АНАЛІЗ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЗАХІДНОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ

© Кулиняк І.Я., Ріжко І.А., 2013

Проаналізовано інноваційну діяльність підприємств за 2008–2011 рр. областей західного регіону України за такими характеристиками: динаміка кількості підприємств, зайнятих інноваційною діяльністю; напрями проведення інновацій; розподіл загального обсягу витрат за напрямками інноваційної діяльності та областями; розподіл загального обсягу фінансування інноваційної діяльності за джерелами та областями. Визначено нормативно-правову базу для забезпечення основних засад реалізації інноваційного розвитку України. Також розраховано відхилення фінансових надходжень в інноваційну діяльність та кількість підприємств, зайнятих інноваційною діяльністю у західному регіоні України за 2008–2011 рр. Виокремлено чинники, які спричиняють низьку інноваційну активність підприємств західного регіону України, та чинники, що позитивно впливають на розвиток інноваційної діяльності в регіоні. Проаналізовані обсяги та структура основних джерел фінансування інноваційної діяльності підприємств у західному регіоні України у 2008–2011 рр. Висновки, зроблені на основі проведеного дослідження, свідчать, що, незважаючи на деяку активізацію, інноваційна діяльність підприємств у західному регіоні України залишається на низькому рівні та потребує подальшого вдосконалення.

Ключові слова: західний регіон України, інноваційна діяльність, фінансування інноваційної діяльності, витрати на інноваційну діяльність, напрями проведення інновацій.

ANALYSIS OF INNOVATIVE ACTIVITY IN WESTERN REGION OF UKRAINE

© Kulynyak I., Rizhko I., 2013

The article analyzes innovative activities in the western region of Ukraine in 2008-2011 by the following characteristics: dynamics in the number of enterprises engaged in innovative activities; areas of innovations; distribution of the total expenditures by fields of innovations and regions; distribution of the total financing on innovations by sources and regions. The legal and regulatory framework for the innovative development of Ukraine is defined. The deviations in funding of innovative activities and in the number of enterprises engaged in innovative activities in the western region of Ukraine in 2008-2011 are also calculated. The factors that hinder innovative activities of enterprises as well as the factors positively affecting the development of innovations in the western region of Ukraine are identified. The analysis of the scope and structure of the main sources of funding for innovative activities of enterprises in Western Ukraine in 2008-2011 is made. Conclusions drawn from the study show that despite some revitalization, innovative activities in Western Ukraine are still insufficient and need further improvement.

Key words: Western region of Ukraine, innovative activities, innovations financing, the cost of innovation, areas of innovation.

Постановка проблеми

У сучасному світі якість управління інноваціями та їх стимулювання стали визначальними чинниками конкурентоспроможності національної економіки. Вплив інновацій сьогодні є радикальним і комплексним. Для суспільства стає значущішим підвищення ролі нововведень, і це викликано

насамперед підвищенням та жорсткішою конкуренцією. Варто наголосити, що саме інформаційне управління інноваціями, які є стимуляторами розвитку, забезпечує перемогу у конкурентній боротьбі. Аналіз інноваційної діяльності необхідний для оцінки становища впровадження інноваційної діяльності та дає змогу підприємствам оцінити та виявити можливі напрями, тенденції та перспективи розвитку, слабкі місця у впровадженні інноваційної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Серед наукових праць, присвячених інноваційній діяльності, варто відзначити роботи: В.Г. Божкова, О.С. Власюка, М.В. Гамана [1], В.А. Гришка, В.А. Ізюмської, С.М. Ілляшенка, О.С. Коржової, М.А. Йохни, Ю.М. Краснокутської, М.І. Крупки, Р.Г. Майстро, У.В. Новицького, С.В. Онишко, Н.П. Слободяник, Л.І. Федулової (роботи у сфері оцінювання інноваційного розвитку регіонів) [2; 3], В.М. Чубая та ін. Інноваційну діяльність підприємств західного регіону України досліджували А.В. Симак, Р.В. Ткачов, М.М. Крочок, В.В. Грицик [4].

Постановка цілей

Метою дослідження є аналіз інноваційної діяльності підприємств західного регіону України за 2008–2011 рр. за такими характеристиками: динаміка кількості підприємств, зайнятих інноваційною діяльністю; напрями проведення інновацій; розподіл загального обсягу витрат за напрямками інноваційної діяльності та областями; розподіл загального обсягу фінансування інноваційної діяльності підприємств за джерелами та областями.

Виклад основного матеріалу

Згідно з законом України “Про інноваційну діяльність”, інноваційною діяльністю називається діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентноспроможних товарів і послуг. Основним об’єктом інноваційної діяльності є інновації – новостворені і (або) вдосконалені конкурентноспроможні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери, забезпечують економію витрат чи створюють умови для такої економії [5].

Інноваційний процес займає увесь період розвитку інновації від зародження ідеї, розробки до реалізації інновації у вигляді нового продукту, техніки та технології. Розробка інновації або зародження ідеї до розвитку інновації виникає тоді, коли створюються умови та виникає необхідність створити щось кардинально нове для отримання більшого прибутку для підприємства. Використання в діяльності підприємств інновацій дає можливість значно підвищити рівень конкурентоспроможності [6, с. 81].

Для забезпечення основних засад реалізації інноваційного розвитку України створена відповідна нормативно-правова база, зокрема: у 1999 р. Постановою Верховної Ради України затверджена “Концепція науково-технологічного та інноваційного розвитку України”, прийнятий закон України “Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків”, “Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки”, “Про інноваційну діяльність”, “Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні”, “Про загальнодержавну комплексну програму розвитку високих технологій”, “Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій”, “Про науковий парк “Київська політехніка”; Указом Президента України від 28.04.2004 р. № 493/2004 затверджена Стратегія економічного та соціального розвитку України “Шляхом європейської інтеграції” на 2004–2015 роки”. Зокрема у досліджуваних областях діють або діяли такі програми: “Стратегія економічного і соціального розвитку Волинської області на 2004–2015 роки”, “Регіональна стратегія розвитку Закарпатської області до 2015 року”, “Стратегія економічного та соціального розвитку територій Івано-Франківської області до 2015 року”, “Стратегія розвитку Львівщини до 2015 року”, “Стратегія економічного та соціального розвитку Рівненської області на період до 2015 року”, “Стратегія розвитку Тернопільської області на період до 2015 року”, “Регіональна програма сприяння залучення інвестицій в економіку Чернівецької області на 2007–2010 роки”.

Автори проаналізували інноваційну діяльність підприємств західного регіону України за такими характеристиками: кількість підприємств, зайнятих інноваційною діяльністю; напрями проведення інновацій; розподіл загального обсягу витрат за напрямом інноваційної діяльності та областями; розподіл загального обсягу фінансування інноваційної діяльності за джерелами та областями. Результати аналізу наведено в табл. 1–2. Причиною зменшення кількості підприємств, які займалися інноваційною діяльністю у 2008–2011 рр., вважають економічну кризу. Відхилення фінансових надходжень в інноваційну діяльність та кількості підприємств, зайнятих інноваційною діяльністю у 2008–2011 рр. у західному регіоні України, показано на рис. 1. Кількість підприємств, що здійснювали інноваційну діяльність у 2008–2011 рр. у західному регіоні України, показано на рис. 2.

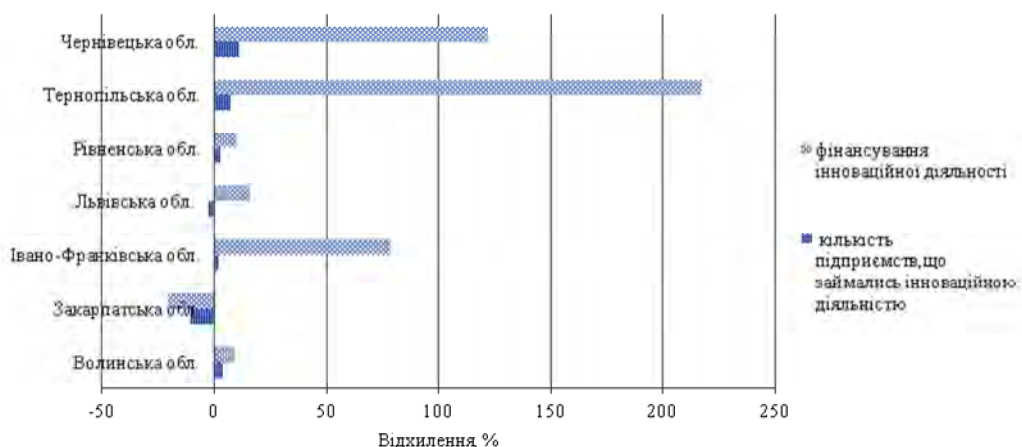

Рис. 1. Відхилення показників інноваційної діяльності підприємств у 2008–2011 рр. у західному регіоні України

Найбільша кількість підприємств, що витрачали кошти на внутрішні науково-дослідницькі роботи (НДР), припадає на Івано-Франківську область, за 2008–2011 рр. їхня частка становила 33 % від загальної кількості підприємств, що витрачали кошти на внутрішні НДР. Щодо зовнішніх НДР у західному регіоні, то найбільша кількість підприємств, які витрачали кошти у 2008–2011 рр., припадала на Львівську область – 40,7 % від загальної кількості підприємств, що витрачали кошти на зовнішні НДР. Витрати на внутрішні НДР переважають над витратами на зовнішні НДР, оскільки на багатьох підприємствах існують свої спецвідділи НДР і потреба у залученні зовнішніх НДР відпадає, також розвиток внутрішніх НДР підвищує конкурентоспроможність підприємства.

За обсягом витрат коштів на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення перше місце посідає Львівська область (в середньому 66 підприємств, тобто 35 % від загальної кількості підприємств у регіоні). Постійне оновлення машин, обладнання та програмного забезпечення є важливим для інноваційного розвитку, оскільки відбувається постійний розвиток інновацій, які дають змогу покращити роботу підприємств та підвищити їх конкурентоспроможність на ринку, також ці чинники позитивно впливають на розвиток регіону.

Кошти на навчання та підготовку персоналу у 2008–2011 рр. найбільше витрачали підприємства Львівської області, також у 2011 р. частина підприємств, що витрачали кошти на цей напрям, становила 49,4 % від загальної кількості підприємств, що витрачали кошти на навчання та підготовку персоналу у західному регіоні. Оскільки для інноваційного розвитку підприємства потрібно оновлювати машини, обладнання та програмне забезпечення та навчати працівників працювати з ними, а отже, потрібно витрачати на це кошти.

Розподіл загального обсягу витрат за напрямками інноваційної діяльності та областями*

Області	Роки	усього промислових підприємств, од.	Кількість промислових підприємств, що займалися інноваційною діяльністю, од.	Частка промислових підприємств, що займалися інноваційною діяльністю в в західному регіоні України, %	Розподіл витрат на інноваційну діяльність											
					всього, тис. грн.	частка у загальному обсязі витрат західного регіону України, %	у тому числі на:									
							внутрішні НДР, тис. грн.	частка у загальному обсязі цієї групи витрат західного регіону України, %	зовнішні НДР, тис. грн.	частка у загальному обсязі цієї групи витрат західного регіону України, %	придбання машин, обладнання та програмного забезпечення, тис. грн.	частка у загальному обсязі цієї групи витрат західного регіону України, %	інші зовнішні знання, тис. грн.	частка у загальному обсязі цієї групи витрат західного регіону України, %	інші, тис. грн.	частка у загальному обсязі цієї групи витрат західного регіону України, %
Волинська	2008	212	24	24,7	232864,2	26,6	1557,9	5,1	7425,8	72,2	222993,6	28,5	58,4	35,7	828,5	1,6
	2009	229	21	21,6	454934,5	52,0	10758,2	34,9	1076,4	10,5	409898	52,4	52,6	32,2	33149,3	64,6
	2010	224	26	26,8	88761,5	10,1	8885,7	28,9	648,6	6,3	63505,5	8,1	39,7	24,3	15682	30,5
	2011	225	26	26,8	98288,1	11,2	9596,1	31,2	1134,7	11,0	85863,2	11,0	12,7	7,8	1681,4	3,3
Закарпатська	2008	255	31	26,7	14020	8,9	21,3	1,7	25,5	23,0	13299,7	10,3	127,1	3,9	546,4	2,3
	2009	265	36	31,0	39317,3	25,0	1196,8	98,3	36,7	33,2	29046,9	22,5	1990,5	60,4	7046,4	30,2
	2010	250	27	23,3	72615,4	46,2	-	-	48,5	43,8	60193,2	46,5	1174,1	35,6	11199,6	48,0
	2011	235	22	19,0	31336,6	19,9	-	-	-	-	26798,3	20,7	6,5	0,2	4531,8	19,4
Івано-Франківська	2008	330	92	25,3	501023,3	15,5	231948,5	94,3	24999	87,0	194093,2	6,8	28773,7	88,6	21208,9	30,0
	2009	443	94	25,8	484542,9	15,0	2182,5	0,9	149,2	0,5	454844,2	16,0	1447,1	4,5	25919,9	36,7
	2010	454	82	22,5	2090520,9	64,7	3612,8	1,5	3566,5	12,4	2080842,4	73,0	632	1,9	1867,2	2,6
	2011	442	96	26,4	152765,9	4,7	8095,5	3,3	15	0,1	121337	4,3	1611,3	5,0	21707,1	30,7
Львівська	2008	837	101	24,7	296662,2	36,6	10195,9	33,3	2297,1	28,7	221170,6	33,3	61562,4	63,1	1436,2	16,5
	2009	815	106	25,9	211070,7	26,1	7082,2	23,1	3424,2	42,8	182052,3	27,4	18107,7	18,6	404,3	4,6
	2010	761	102	24,9	139335,4	17,2	5862,2	19,2	1872,3	23,4	113473,3	17,1	17657	18,1	470,6	5,4
	2011	757	100	24,4	162676,8	20,1	7454,7	24,4	414,6	5,2	148192,8	22,3	221,8	0,2	6392,9	73,4
Рівненська	2008	246	29	25,0	198580,3	63,9	1658,9	13,3	1183,3	58,0	163525,3	67,3	-	-	32212,8	69,6
	2009	245	29	25,0	21185,3	6,8	2955,1	23,8	384	18,8	15698,9	6,5	224,8	3,1	1922,5	4,2
	2010	260	27	23,3	37879,9	12,2	2395,9	19,3	447,7	22,0	29296,7	12,1	496,1	6,9	5243,5	11,3
	2011	257	31	26,7	53229,3	17,1	5416,7	43,6	23,5	1,2	34431,3	14,2	6429	89,9	6928,8	15,0
Тернопільська	2008	267	43	24,4	62730,7	33,2	0,6	0,0	-	-	61628,9	37,9	92,7	6,1	1008,5	8,7
	2009	256	46	26,1	48679,6	25,7	7985,6	59,6	37,6	27,4	32890,3	20,2	1306,2	86,5	6459,9	55,9
	2010	239	40	22,7	8100,2	4,3	2096,1	15,7	99,5	72,6	4668,4	2,9	6,3	0,4	1229,9	10,6
	2011	213	47	26,7	69589,3	36,8	3310,5	24,7	-	-	63319	39,0	105,2	7,0	2854,6	24,7
Чернівецька	2008	177	30	22,2	31855,1	18,7	339	23,3	1074,8	28,4	26948,4	17,2	184	22,8	3308,9	44,7
	2009	215	36	26,7	48146,7	28,3	347,7	23,9	892,9	23,6	45035,6	28,7	307,3	38,1	1563,2	21,1
	2010	212	30	22,2	38361,3	22,5	374,7	25,7	722,4	19,1	35761,5	22,8	218	27,0	1284,7	17,3
	2011	210	39	28,9	51796,1	30,4	396,1	27,2	1098,5	29,0	48979,6	31,3	97,2	12,1	1251,7	16,9
Усього	2008	2324	350	25,1	1337735,8	23,3	245722,1	75,0	37005,5	69,7	903659,7	18,1	90798,3	63,5	60550,2	27,6
	2009	2468	349	25,0	1307877	22,8	24522,5	7,5	6001	11,3	1169466,2	23,4	23436,2	16,4	76465,5	34,9
	2010	2400	334	24,0	2475574,6	43,1	23227,4	7,1	7405,5	13,9	2387741	47,9	20223,2	14,1	36977,5	16,9
	2011	2339	361	25,9	619682,1	10,8	34269,6	10,5	2686,3	5,1	528921,2	10,6	8483,7	5,9	45348,3	20,7

*Складено і розраховано за [7, 8].

Розподіл загального обсягу фінансування інноваційної діяльності підприємств за джерелами та областями*

Області	Роки	Усього, тис. грн.	Частка у загальному обсязі фінансування західного регіону України, %	У тому числі за рахунок коштів												
				власних, тис. грн.	частка у загальному обсязі фінансування цієї групи західного регіону України, %	Держ-бюджету, тис. грн.	частка у загальному обсязі фінансування цієї групи західного регіону України, %	місцевих бюджетів, тис. грн.	частка у загальному обсязі фінансування цієї групи західного регіону України, %	вітчизняних інвесторів, тис. грн.	іноземних інвесторів, тис. грн.	частка у загальному обсязі фінансування цієї групи західного регіону України, %	кредитів, тис. грн.	частка у загальному обсязі фінансування цієї групи західного регіону України, %	інших, тис. грн.	частка у загальному обсязі фінансування цієї групи західного регіону України, %
Волинська	2008	232864,2	26,6	68939,6	19,1	-	-	-	-	-	-	-	163924,6	91,7	-	-
	2009	454934,5	52,0	110954,6	30,8	-	-	-	-	-	335574,6	100,0	8405,3	4,7	-	-
	2010	88761,5	10,1	88761,5	24,6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	2011	98288,1	11,2	91887,1	25,5	-	-	-	-	-	-	-	6401	3,6	-	-
Закарпатська	2008	14020	8,9	8342,7	5,6	172,4	45,4	-	-	-	-	-	5504,9	99,5	-	-
	2009	39317,3	25,0	39288,4	26,3	-	-	-	-	-	-	-	28,9	0,5	-	-
	2010	72615,4	46,2	70615,4	47,3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2000	100,0
Івано-Франківська	2008	501023,3	15,5	84878,4	31,7	5788	61,3	1300	44,4	140	16509,9	3,7	392402	15,7	5	0,9
	2009	484542,9	15,0	30204,7	11,3	3647,3	38,7	1125,8	38,4	-	421168,9	95,2	28396,2	1,1	-	-
	2010	2090520,9	64,7	24666,7	9,2	-	-	18	0,6	-	-	-	2065116,6	82,4	554,6	99,1
	2011	152765,9	4,7	127849,1	47,8	-	-	486,5	16,6	-	4847,8	1,1	19582,5	0,8	-	-
Львівська	2008	296662,2	36,6	253819	36,8	7155,9	56,0	376	44,7	3007,5	2,4	0,0	32301,4	80,0	-	-
	2009	211070,7	26,1	196764,5	28,5	4025,5	31,5	344,5	40,9	2132,2	260,3	2,6	7543,7	18,7	-	-
	2010	139335,4	17,2	92677,6	13,4	766	6,0	121	14,4	-	-	-	353	0,9	45417,8	100,0
	2011	162676,8	20,1	146669,8	21,3	831,5	6,5	-	-	5319,7	9659,8	97,4	196	0,5	-	-
Рівненська	2008	198580,3	63,9	27766,5	22,5	1605	16,7	96	100,0	-	-	-	169112,8	99,3	232,5	43,7
	2009	21185,3	6,8	11209,5	9,1	1400	14,5	-	-	-	7376,8	100,0	1199	0,7	-	-
	2010	37879,9	12,2	36036,9	29,3	1543	16,0	-	-	-	-	-	-	-	300	56,3
	2011	53229,3	17,1	48149,3	39,1	5080	52,8	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Тернопільська	2008	62730,7	33,2	44131,2	26,4	-	-	-	-	-	-	-	18367	95,6	232,5	100,0
	2009	48679,6	25,7	46888,5	28,0	598	38,3	-	-	572,8	77,3	100,0	543	2,8	-	-
	2010	8100,2	4,3	7836	4,7	215,2	13,8	49	100,0	-	-	-	-	-	-	-
	2011	69589,3	36,8	68543,2	40,9	750	48,0	-	-	-	-	-	296,1	1,5	-	-
Чернівецька	2008	31855,1	18,7	25270	21,2	-	-	246,4	23,4	-	-	-	6338,7	17,1	-	-
	2009	48146,7	28,3	15589,1	13,1	-	-	151,3	14,3	-	12328,2	100,0	20078,1	54,1	-	-
	2010	38361,3	22,5	37749,1	31,6	-	-	326,2	30,9	-	-	-	-	-	286	72,1
	2011	51796,1	30,4	40678,5	34,1	-	-	330,8	31,4	-	-	-	10676,2	28,8	110,6	27,9
Усього	2008	1337735,8	23,3	513147,4	27,3	14721,3	43,6	2018,4	40,6	3147,5	16512,3	3,9	637205,6	22,7	470	1,0
	2009	1307877	22,8	450899,3	24,0	9670,8	28,6	1621,6	32,6	2705	396786,1	92,7	66194,2	2,4	-	-
	2010	2475574,6	43,1	358343,2	19,1	2524,2	7,5	514,2	10,3	-	-	-	2065469,6	73,6	48558,4	98,8
	2011	619682,1	10,8	554906,1	29,6	6869	20,3	817,3	16,4	5319,7	14507,6	3,4	37151,8	1,3	110,6	0,2

*Складено і розраховано за [7, 8].

Сума загального обсягу витрат на інноваційну діяльність підприємств у 2008–2011 рр. становила 5740869,5 тис. грн, у 2008 р. було витрачено 23,3 % від загальної суми, у 2009 р. – 22,7 %, у 2010 р. – 49,2 %, у 2011 р. – 10,8 %.

Витрати на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення становлять найбільшу частину серед витрат на інновації в західному регіоні України – 4988788,1 тис. грн (86,9 %). Сума витрат на інші зовнішні знання у 2008–2011 рр. становила 1422941,4 тис. грн (24,7 %). Сума витрат на інші напрями інноваційної діяльності підприємств становила 219341,5 тис. грн (3,8 %). Розподіл витрат на інноваційну діяльність підприємств у Західній Україні за областями показано на рис. 3.

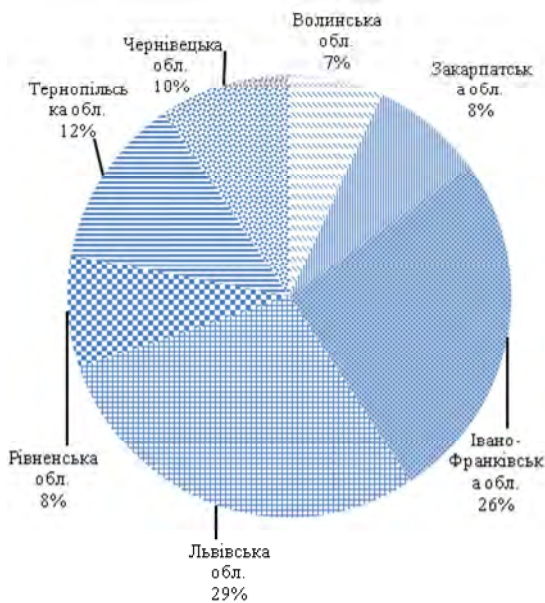

Рис. 2. Кількість підприємств, зайнятих інноваційною діяльністю у 2008–2011 рр в західному регіоні України

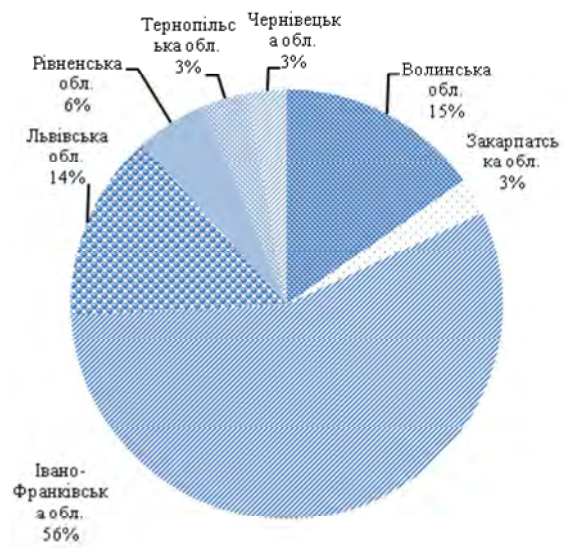

Рис. 3. Витрати на інноваційну діяльність підприємств по областях у 2008–2011 рр в західному регіоні України

Незважаючи на певне зростання кількості інноваційно-активних промислових підприємств західного регіону України, вони залишились на рівні, недостатньому для забезпечення інноваційного розвитку промисловості регіону.

До чинників, які спричиняють низьку інноваційну активність підприємств, Р.Г. Майстро зараховує такі: орієнтація економіки на інвестування розвитку виробництва, а не на активізацію інноваційної діяльності; відсутність розвинутої інноваційної інфраструктури; орієнтація на імпорт високотехнологічного устаткування на шкоду вітчизняних розробок; недостатня увага до розвитку власного науково-технічного потенціалу; відсутність кваліфікованого керування інноваційними процесами, спрямованого на підвищення якості продукції, одержання конкурентних переваг; недосконалість інструментів правового регулювання інноваційної діяльності [9]. До вищеперелічених чинників можна ще додати специфічний історичний розвиток промисловості в західному регіоні України. До чинників, що позитивно впливають на розвиток інноваційної діяльності в регіоні, варто зарахувати його розташування біля кордону України з такими розвиненими країнами як Польща, Угорщина, Словаччина.

Держкомстат України виділив такі чинники, які стримують впровадження інновацій: недостатня фінансова підтримка держави, нестача власних коштів, відсутність фінансових коштів у замовника, низький платоспроможний попит на нову продукцію, великі витрати на нововведення, високий економічний ризик, тривалий термін окупності нововведень, відсутність попиту на продукцію, нестача кваліфікованого персоналу, нестача інформації про нові технології, нестача інформації про ринки збуту, несприйнятливості підприємства до нововведень, нестача можливостей для кооперації з іншими підприємствами, недосконалість законодавчої бази [10].

Джерелами фінансової підтримки інноваційної діяльності підприємств є: а) кошти Державного бюджету України; б) кошти місцевих бюджетів і кошти бюджету Автономної Республіки Крим; в) власні кошти спеціалізованих державних і комунальних інноваційних фінансово-кредитних установ; г) власні чи запозичені кошти суб'єктів інноваційної діяльності; д) кошти (інвестиції) будь-яких фізичних і юридичних осіб; е) інші джерела, не заборонені законодавством України [5].

Розподіл основних джерел фінансування інноваційної діяльності підприємств по областях західного регіону України у 2008–2011 рр. показано на рис. 4. Обсяг фінансування інноваційної діяльності підприємств у 2008–2011 рр. за рахунок власних коштів підприємств становив 1877296 тис. грн. Розподіл обсягу вкладених в інноваційну діяльність власних коштів за роками такий: 2008 р. – 23,3 %, 2009 р. – 22,8 %, 2010 р. – 43,1 %, 2011 р. – 10,8 %.

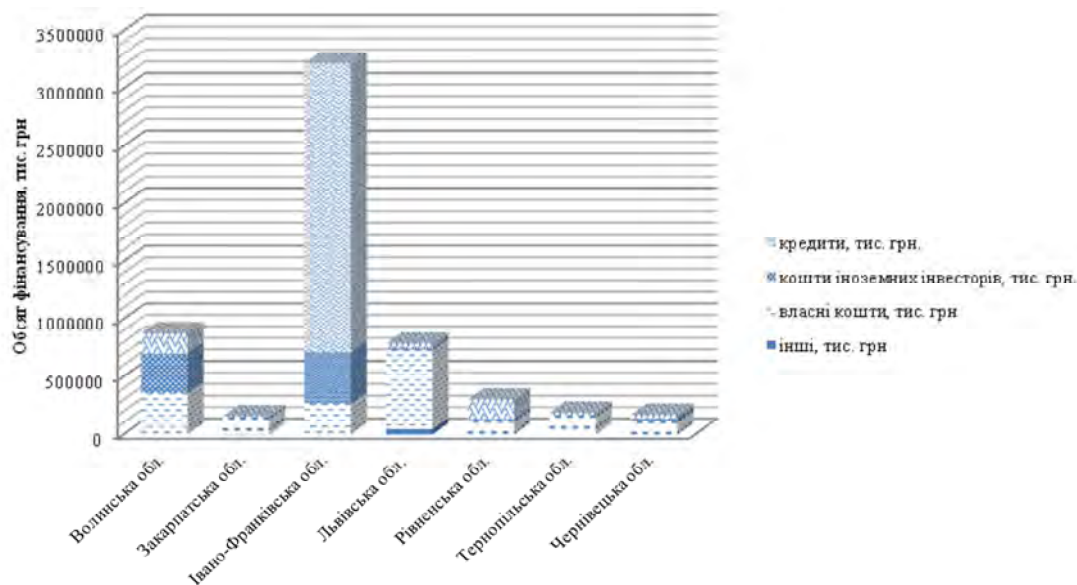

Рис. 4. Розподіл основних джерел фінансування інноваційної діяльності підприємств у західному регіоні України у 2008–2011 рр. по областях

Розподіл фінансування інноваційної діяльності підприємств по областях західного регіону у 2008–2011 рр. показано на рис. 5. Структуру джерел фінансування інноваційної діяльності підприємств в західному регіоні протягом досліджуваного періоду показано на рис. 6.

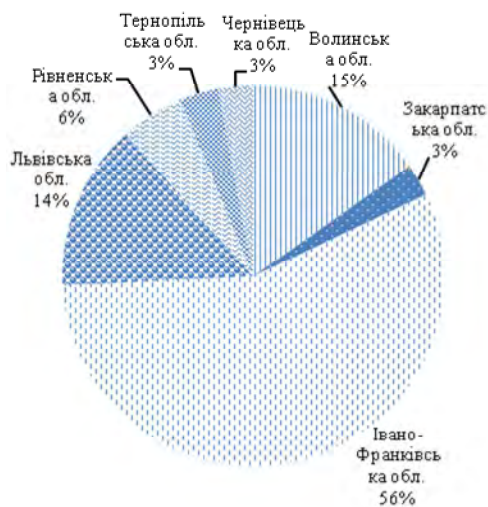

Рис. 5. Розподіл фінансування інноваційної діяльності підприємств по областях західного регіону України у 2008–2011 рр.

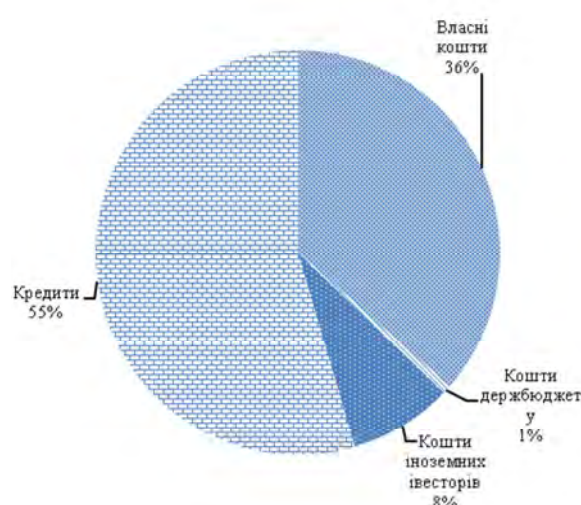

Рис. 6. Структура джерел фінансування інноваційної діяльності підприємств в західному регіоні України у 2008–2011 рр.

Фінансування за рахунок Держбюджету повністю у 2008–2011 рр. відбувалось у Львівській (12778,9 тис. грн) та Рівненській (9628 тис. грн) областях. Найбільше коштів вітчизняні інвестори вклали у Львівську область – 93,4 % від усіх вітчизняних інвестицій в інноваційну діяльність західного регіону. Найбільший обсяг іноземних інвестицій був у 2009 р. в Івано-Франківській області – 78,4 % від загального обсягу іноземних інвестицій в інновації західного регіону України за період 2008–2011 рр. Фінансування за рахунок кредитів було найбільшим в Івано-Франківській області – 2505497,3 тис. грн. Обсяг надходжень з інших джерел фінансування за досліджуваній період становив 49139 тис. грн, або 0,9 % від загального обсягу фінансування.

Завдяки фінансуванню інноваційних процесів підприємства зможуть налагодити виробництво конкурентоспроможної продукції та продукції, що зможе замінити імпорту, це дасть їм можливість стати прибутковішими. Висока рентабельність підприємств потягне за собою економічне та соціальне зростання в регіоні та покращить їхню репутацію. Зниження обсягів фінансування, припинення діяльності з розроблення інновацій і їх просування на ринок можна кваліфікувати як початок краху.

Висновки

Проведений аналіз свідчить, що, незважаючи на деяку активізацію, інноваційна діяльність підприємств у західному регіоні України у 2008–2011 рр. залишалася на низькому рівні та потребує подальшого вдосконалення. Збільшилась кількість інноваційно-активних підприємств та їхня частка у загальній кількості промислових підприємств, а також збільшились витрати на інноваційні заходи. До 2010 р. спостерігалася тенденція до зростання обсягів залучення кредитних коштів для фінансування інноваційної діяльності. Поряд з цим основним джерелом фінансування інновацій залишаються кредитні кошти. Інноваційний розвиток повинен бути пов'язаний з постійним оновленням та розробкою інноваційних процесів, створенням умов для конкурентоспроможності інноваційно-активних підприємств, збільшенням витрат на інновації. Інноваційна політика повинна орієнтуватись на створення економічної системи, яка б підтримувала розвиток інновацій, забезпечувала сприятливі умови для того, щоб вони відповідали потребам пріоритетних напрямів соціально-економічного розвитку регіону.

Перспективи подальших досліджень

У подальших дослідженнях потрібно ознайомитись з досвідом розвинених країн та з можливостями його запровадження в національну економіку. Доцільно зосередити увагу на витратах на інноваційні процеси, від обсягів та структури яких залежить ефективність інноваційної діяльності підприємств.

1. Гаман М.В. *Державне управління інноваціями: Україна та зарубіжний досвід: монографія* / М.В. Гаман. – К.: Вид-во “Вікторія”, 2004. – 320 с. 2. Федулова Л.І. *Інноваційний розвиток економіки: модель, система управління, державна політика* / Л.І. Федулова та ін. – К.: Основа, 2005. – 552 с. 3. Федулова Л.І. *Інноваційний менеджмент в Україні: проблеми та шляхи формування* / Л.І. Федулова // *Економіст*. – 2002. – № 2. – С. 52–54. 4. Симак А.В. *Аналіз показників інноваційної діяльності Львівської області*. – [Електронний ресурс] / А.В. Симак, Р.В. Ткачов, М.М. Крочак, В.В. Грицик. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/nvnltu/20_7/103_Symak_20_7.pdf. 5. Закон України “Про інноваційну діяльність” від 04.07.2002 р. № 40-IV. 6. Резнік Н.П. *Способи активізації інноваційних процесів на промислових підприємствах* / Н.П. Резнік // *Формування ринкових відносин в Україні*. – К., 2006. – №10. – С. 80–82. 7. *Наукова і інноваційна діяльність в Україні: стат. зб.* – К.: Держкомстат України, 2010. – 347 с. 8. *Наукова і інноваційна діяльність в Україні: стат. зб.* – К.: Держкомстат України, 2012. – 305 с. 9. Майстро Р.Г. *Рівень та напрямки інноваційного розвитку національних підприємств в умовах трансформаційних процесів в економіці*. – [Електронний ресурс] / Р.Г. Майстро. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/VMSU/2007–02/07mrghvi.htm. 10. *Наказ Держкомстату України від 09.09.2003 р. № 290 “Обстеження технологічних інновацій промислового підприємства”*. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uazakon.com/document/fpart87/idx87562.htm>.